

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за упражняване на дейност като брокер на финансови инструменти

Част Първа
Финансови пазари
(тегло в изпита: 20%)

Тема 1: Финансови пазари - същност, видове, особености

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.

Тема 2: Участници на финансовите пазари - световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля.
2. Управляващи дружества.
3. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Хедж фондове.
4. Дружества със специална инвестиционна цел. Дружества за секюритизация.
5. Колективни инвестиционни схеми. Национални инвестиционни фондове. Борсово търгувани фондове.
6. Пенсионни фондове.
7. Застрахователни компании.

Тема 3: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия - непрекъснатата система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.
5. Обясняване и изчисляване на маржин покупките и къси продажбите (margin and short trades).
6. Регулирани пазари - организация и принципи на функциониране. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. „Българска фондова борса“ АД. Дейност на Арбитражния съд при „Българска фондова борса“ АД.
7. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти.
8. Многостранна система за търговия.
9. Видове индикатори на финансовите пазари - пазарни индекси.
10. Централни депозитари на ценни книжа. „Централен депозитар“ АД.

Част Втора.
Регулиране на финансовия пазар в България
(тегло в изпита: 10%)

Тема 4: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулаторни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти и брокерите.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.

7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании.
9. Регулиране на дейността на дружествата със специална инвестиционна цел и на дружествата за секюритизация.

Част Трета
Финансови инструменти
(тегло в изпита: 20%)

Тема 5: Финансови инструменти. Същност и видове.

1. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите на паричния пазар.
2. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите с фиксиран доход.
3. Разграничаване и обясняване на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. Обясняване организацията на първоначална емисия на ценни книжа.
5. Изброяване и обясняване на етапите на публично предлагане и поемане на емисия финансови инструменти.
6. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните видове деривативни инструменти.
7. Обясняване на същността на борсово-търгувани фондове (ETF).

Част Четвърта
Възвръщаемост и риск
(тегло в изпита: 20%)

Тема 6: Стойност на парите във времето (Time Value of Money)

1. Обясняване на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. Изчисляване на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. Изчисляване на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. Изчисляване на проста и сложна лихва.
5. Изчисляване на номинална и ефективна възвръщаемост за различни периоди.
6. Изчисляване на номинална и реална възвръщаемост.
7. Изчисляване на текуща възвръщаемост, капиталова възвръщаемост и обща възвръщаемост.
8. Изчисляване на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Тема 7: Анализ на риска

1. Обясняване на концепцията за очаквана възвръщаемост и риск.
2. Изчисляване на очакваната възвръщаемост на финансовите инструменти.
3. Изчисляване и интерпретиране на мерките за риск на финансовите инструменти: стандартно отклонение, дисперсия.
4. Обясняване и определяне на стойност под риск на финансовите инструменти при различни нива на доверие и за различни времеви периоди.
5. Разграничаване и обясняване на общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Разграничаване и обясняване на риск на емитента и риск на ценните книжа, издадени от емитента.

Част Пета
Оценка и приложение на финансови инструменти
(тегло в изпита: 25%)

Секция 1: Оценка на акции

Тема 8: Определяне на изискваната норма на възвращаемост на собствения капитал (CAPM и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Изчисляване на изискваната норма на възвращаемост на собствения капитал - CAPM и Bond yield method.
2. Изчисляване на средно-претеглената цена капитала (WACC).
3. Обясняване на коефициентите в анализа на Дюпон (DuPont analysis).
4. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Тема 9: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с еднофазен модел (модел на растеж на Гордън - Gordon growth model). Обясняване на двуфазен, H-модел и трифазен модел и тяхната приложимост.
3. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран дивидент.
4. Изчисляване на терминална стойност.

Тема 10: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Обясняване на формулите за паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF). Интерпретиране на факторите, които влияят върху различните парични потоци.
3. Интерпретиране как дивидентите, издаване на нови акции, обратно изкупуване и промяна в капиталовата структура влияят върху изчисляването на FCFE и FCFF.
4. Изчисляване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
5. Изчисляване на терминална стойност.

Тема 11: Модел на пазарните множители (Price and Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарно-основани (Method of comparables) и фундаментално-основани множители (Method based on forecasted fundamentals) и фактори, които оказват влияние върху тях.
4. Обясняване на пазарно-основани (Method of comparables) и фундаментално-основани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксиран доход

Тема 12: Оценка на различни видове облигации

1. Изчисляване стойността на обикновени облигации.
2. Изчисляване стойността на облигации с нулев купон.
3. Изчисляване стойността на облигации с плаващ купон.
4. Интерпретиране на мерките за риск на финансовите инструменти с фиксиран доход – общи понятия.

Секция 3: Оценка на деривативни инструменти

Тема 13: Суапове – общи понятия

Тема 14: Опции. Общи понятия, фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. Обясняване на основните фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви).

Тема 15: Фючърси и форуърди – общи понятия.

Част Шеста Стратегии (тегло в изпита: 5%)

Тема 16: Приложение на стратегии с деривативни инструменти

1. Обясняване на коригиране на портфейл (акции, облигации) (Portfolio adjustment).
2. Определяне на валутен хедж.
3. Обясняване на ограниченията при хеджиране.

Тема 17: Изпълнение на инвестиционни решения

1. Изчисляване и интерпретация на ефективен спред.
2. Обяснение на качество на пазара.
3. Обяснение и разграничаване на брокери и дилъри.
4. Обяснение на разходи по изпълнение на инвестиционно решение.
5. Обяснение и разграничаване на основни видове трейдъри. Мотивация.
6. Изброяване и разграничаване на тактики за търговия.
7. Обяснение на алгоритмична търговия. Избор на алгоритмична стратегия.
8. Етика в търговията.

ЛИТЕРАТУРА

за подготовка за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер на финансови инструменти:

За всички посочени източници може да се използва и по-късно издание, ако има такова. Темите от конспекта се покриват с минимални промени в различните издания, които нямат влияние върху естеството на покрития материал.

1. Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал., Инвестиции, Натурела, 2000;
2. Мишкин Ф., Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Изток - Запад;
3. Петранов С., Инвестиции, Класика и Стил, 2015;

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа;
2. Закон за прилагане на мерките срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти;
3. Закон за Комисията за финансов надзор;
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация;
5. Закон за пазарите на финансови инструменти;
6. Закон за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за

- колективно инвестиране;
7. Наредба № 7 от 27.05.2021 г. за реда за придобиване, признаване и отнемане на правоспособност на брокерите на финансови инструменти и инвестиционните консултанти;
  8. Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;
  9. Наредба № 44 от 20.10.2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове;
  10. Правила на „Българска фондова борса“ АД;
  11. Правилник за дейността на „Централен депозитар“ АД.

Забележка: Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.

Посочената литература за подготовка за изпита има препоръчителен характер и не ограничава кандидатите в използването на допълнителна литература по техен избор, а има за цел единствено да подпомогне подготовката.

В част от темите са използвани Ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

<i>Ключова дума</i>	<i>Действие</i>
Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории.
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин.
Определяне	Да се стигне до решение, в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности.
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за.
Изброяване	Да се изброи.

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер на финансови инструменти е приет с решение по Протокол № 11 от 13.02.2024 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.